

УДК 33
ББК 65
С-18

**МОДЕЛИ НАЗАРИЯВӢ ВА
ИҚТИСОДИИ ТАЪСИРИ
САМАРАИ ХИЗМАТРАСОНӢ
БА СИФАТИ ҲАӢТ**

Сайдуллоева Дилором Каримовна – дотсенти кафедраи идоракунии иқтисодиёт ва маркетинг МДТ «ДДХ ба номи академик Б.Ғафуров», (Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хуҷанд), e-mail: dsaidullaeva@mail.ru
Сайдуллоева Мехрангез Ҳакимхоновна – докторанти курси Ихтисоси 08.00.09-Методҳои математикӣ ва афзорӣ (инструменталӣ) дар иқтисодиёт МДТ «ДДХ ба номи академик Б.Ғафуров», (Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хуҷанд), e-mail: mehrangez5005@gmail.com

**ТЕОРЕТИКО-
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ
МОДЕЛЬ ВЛИЯНИЯ
ЭФФЕКТИВНОСТИ УСЛУГ
НА КАЧЕСТВО ЖИЗНИ.**

Сайдуллоева Дилором Каримовна – доцент кафедры управления экономикой и маркетинг ГОУ «ХГУ имени академика Б.Гафурова», (г. Худжанд Республика Таджикистан), e-mail: dsaidullaeva@mail.ru
Сайдуллоева Мехрангез Ҳакимхоновна – докторант I курса по специальности 08.00.09-Математические и аналитические методы (инструментальные) ГОУ «ХГУ имени академика Б.Гафурова», (г. Худжанд Республика Таджикистан), e-mail: mehrangez5005@gmail.com

**THEORETICAL AND
ECONOMIC MODEL OF THE
IMPACT OF THE EFFICIENCY
OF SERVICES ON THE
QUALITY OF LIFE**

Saidulloeva Dilorom Karimovna - Associate Professor of the Department of Economic Management and Marketing of the Academician B. Ghafurov, (Khujand city, Republic of Tajikistan), e-mail: dsaidullaeva@mail.ru
Saidulloeva Mehrangez Hakimkhonovna - 1st year Doctoral Student in the Specialty 08.00.09-Mathematical and Analytical Methods (Instrumental) Academician B. Ghafurov, (Khujand city, Republic of Tajikistan). e-mail: mehrangez5005@gmail.com

Калидвожаҳо: сифат, сифати хизматрасонӣ, сифати зиндагӣ, сатҳи зиндагӣ, истеъмол.

Дар мақола асоснокии назариявии модели таъсири сифати хизматрасонӣ ба сифати зиндагӣ ошкор карда шудааст. Категорияҳои «сифат», «сифати зиндагӣ» ва «дараҷаи зиндагӣ» аз мавқеъҳои муаллифони гуногун баррасӣ мешаванд. Хулоса мешавад, ки интиҳоби хизматҳо ва сифати онҳо асосан аз рӯи завқ, афзалиятҳо ва тарзи зиндагӣ муайян карда мешавад.

Ключевые слова: качество, качество обслуживания, качество жизни, уровень жизни, потребление.

В статье раскрываются теоретические основы модели влияния качества обслуживания на качество жизни. Категории «качество», «качество жизни» и «уровень жизни» рассматриваются с позиций разных авторов. Делается вывод о том, что выбор услуг и их качество во многом определяются вкусом, предпочтениями и стилем жизни.

Keywords: quality, service quality, quality of life, standard of living, consumption.

The article reveals the theoretical basis of the model of the influence of the quality of service on the quality of life. The categories "quality", "quality of life" and "standard of living" are considered from the positions of different authors. It is concluded that the choice of services and their quality is mainly determined by taste, preferences and lifestyle.

Дар шароити муосир сифат ҳамчун категорияи иҷтимоию иқтисодӣ хусусияти таркибии ҳар як соҳа ва ҳар як маҳсулоти ҳаёти ҷамъият ва шахс гардид. Хидматҳо дар ин замина истисно нестанд, аммо дар муқоиса бо маҳсулоте, ки "шакли моддӣ" доранд, дарки сифати онҳо қомилан инфиродӣ аст. Хизматрасонии яхела, ҳатто сифаташ яхела бошад ҳам, бо андозаи гуногуни қонеъ гардонидани талаботи истеъмолкунандагони гуногун тавсиф мешавад. Дар навбати худ, дараҷаи зиндагонӣ, дараҷаи қонеъ гардонидани ниёзҳо на танҳо ба сифати хидмати гирифташуда, балки ба сифати хизматрасонӣ, ки яке аз омилҳои ташаккули некӯаҳволии истеъмолкунандагон, инчунин ба вазъи кунунии онҳо вобаста аст.

Некӯаҳволӣ ва сатҳи зиндагӣ якҷоя сифати ҳаётро ташкил медиҳанд, ки услуб ва симои онро муайян мекунад. Бо вуҷуди ин, сифати хизматрасонӣ сифати ҳаётро муайян мекунад, зеро он афзоиш меёбад, талаботи нави истеъмолкунандагонро ба сифати хизматрасонӣ муайян мекунад, талаботи навро ба хизматрасонӣ ташаккул медиҳад. Ин равандро метавон ҳамчун модели муаррифӣ қард, ки таъсири сифати хизматрасониро ба сифати зиндагӣ ошкор мекунад.

Барои аз ҷиҳати назариявӣ асоснок қардани модели пешниҳодшуда моҳияти мафҳумҳоеро, ки аз ҷиҳати мантиқӣ ба ҳам алоқаманд мебошанд, ошкор қардан лозим аст. Дар адабиёти иқтисодӣ категорияи «сифат» нисбат ба бисёр объектҳо, вобаста ба он, ки мазмуни он тағйир меёбад, баррасӣ мешавад. Дар таърифи Ташкилоти Байналмилалии Стандартҳо, категорияи «сифат» ҳамчун маҷмӯи хосиятҳои маҳсулот омадааст, ки он қобилияти қонеъ қардани ниёзҳои пешбинишударо мефаҳмонад [7, с.275].

Аммо аксари таърифҳои мавҷудаи сифат қобилияти онро барои қонеъ қардани ниёзҳо таъкид мекунад. Масалан, дар ин ҷо се таърифи хос барои ин равиш оварда мешавад:

— «сифат — маҷмуи хосиятҳои фойданокест, ки барои қонеъ гардондани талаботи муайяни моддӣ ва маънавӣ имкон медиҳанд. Он бо нишондиҳандаҳои эътимоднокӣ, устуворӣ, самаранокӣ тавсиф қарда мешавад. [13, с.233];

— «сифат — маҷмуи хосиятҳо, хусусиятҳои маҳсулот, мол, қор, хизмат, меҳнат, ки қобилияти онҳоро барои қонеъ гардондани эҳтиёҷот ва талаботи одамон, қонеъ гардондани мақсад ва талаботи онҳоро муайян мекунад. Сифат бо ченаки мутобиқати мол, қор, хизматрасонӣ ба шарту талаботи стандартҳо, созишномаҳо, шартномаҳо, дархостҳои истеъмолкунандагон муайян қарда мешавад» [11, с.169];

— «сифат маҷмӯи хосиятҳои объектест, ки қобилияти онро барои қонеъ гардонидани талаботи муайяни мувофиқи таъинот тавсиф мекунад» [8, с.139-140].

Агар хизматро як намуди хоси маҳсулот баррасӣ кунем, метавонем эътироф кунем, ки сифати хизматҳо аз руи қобилияти қонеъ гардонидани талаботи он муайян қарда мешавад ва аз ин ҷиҳат хизматҳо аз дигар маҳсулоти ҷомеа фарқ надорад. Аммо бо назардошти хусусиятҳои ҷараёни истеҳсолот ва фуруши хизматҳо маълум аст, ки мафҳуми сифатро аниқ қардан мумкин аст.

Ин гуна тавзеҳот аз ҷониби Виноградова М.В. ва Панина З.И., ки сифати хизматрасониро тавассути мафҳумҳои «сифати хизматрасонии маишӣ» ва «сифати хизматрасонӣ ба мизочон» ошкор қардаанд, пешниҳод шудааст. Категорияи «дараҷаи зисту зиндагонӣ» аз ҷиҳати мазмуни асосии худ мураккабтар буда, аз тарафи муҳаққиқони гуногун дар ҷанд ҷиҳат, аз қабилӣ дараҷаи некуаҳволӣ, маҷмуи шароити зиндагонӣ, дараҷаи қонеъ гардондани эҳтиёҷот баррасӣ мешавад. Аз ҷумла, Бузляков Н.И., сатҳи зиндагии мардумро тавсиф намуда, қайд мекунад: «...дар адабиёти иқтисодӣ мафҳуми маъмултарин дар бораи сатҳи зиндагӣ ин маблағи ҳаҷми неъматҳои моддию фарҳангӣ, маишӣ ва иҷтимоии истеъмолшаванда, ки дараҷаи қонеъ гардондани

эхтиёҷот ба онҳо дар марҳилаи ба дастмадаи тараққиёти қувваҳои истеҳсолкунанда» [2, с.7] мебошад.

Мафҳумҳои сатҳи зиндагонӣ ба мафҳумҳои гуногуни ибтидоӣ (истеҳсол, истеъмол, даромад, арзиши рузгор, меъёр ва меъёрҳои истеъмолий) асос ёфтаанд ё характери мураккаби бисёрҷабҳа доранд. Аз ҷумла, равиши «вобаста аз истеҳсолот» вобастагии дараҷаи зиндагонӣ ба дараҷаи тараққиёти қувваҳои истеҳсолкунанда, сохтор ва самарои истеҳсолоти ҷамъиятиро таъкид мекунад. Чунин муносибат ба К. Маркс хос («Синфи коргар барои нигоҳ доштани дараҷаи миёнаи муқаррарии зиндагонии худ бояд ақаллан ҳамон миқдор воситаҳои зарурии рузгорро гирад, гарчанде ки вай аз руи характери таркибии он то андозае тағйир ёфта бошад ҳам...» [9, с.206]) буда, дар бисёр осори замони шуравӣ сабт шудааст. «Зарурати чунин методологияро роли махсуси омилҳои иҷтимоӣ дар давраи инқилоби илмию техникаӣ дар самарои истеҳсолоти ҷамъиятӣ, бо афзоиши ҳосилнокии меҳнати ҷамъиятӣ муайян мекунад» [12, с.3]. Аммо дар шароити муносибатҳои молику пулӣ тақсими молҳои истеъмолий, чун қоида, бо ташаккул ва тақсими даромад ба миён меояд. Аз ин рӯ, охириин ҳамчун нишондиҳандаҳои ғайримустақими сатҳи зиндагӣ истифода мешаванд. Муносибати «аз истеъмол» дар асарҳои А.В. Суворов дар бораи пешгӯии сатҳи зиндагии аҳолии тавассути таҳияи моделҳои талаботи истеъмолий вобаста ба вазъи бозори истеъмолий [15] омадааст. В.И. Гурьев, ки «даромади реалии аҳолиро ҳамчун муҳимтарин нишондиҳандаҳои дараҷаи некуаҳволии халқ тавсиф мекунад» [4, с.65]. Галкин Л.Г., Залаева С.Ш., Власенко О.И., Малюгин А.В., Меженцев М.А., Соловьева Е.Г. сатҳи зиндагиро «таъмини одамон бо неъматҳои моддию маънавии барои ҳаёт зарур, дараҷаи қонеъ гардонидани талаботи физиологӣ, иҷтимоӣ ва маънавии онҳо» маънидод мекунад [16, с.144] ва ғайра. Ба маънои васеъ мафҳуми «сифати зиндагонӣ» дар як қатор замимаҳои мафҳуми «некуаҳволии халқ»-ро иваз мекунад, яъне қонеъ гардондани аҳолии аз ҳаёти худ аз ҷиҳати эҳтиёҷот ва манфиатҳои гуногун. Ба маънои маҳдуд истилоҳи «сифати зиндагӣ» - (масалан, дар ибораи «сатҳ ва сифати зиндагии аҳолии»), паҳлӯҳои гуногуни ҳаёти инсонро бидуни нишондиҳандаҳои иқтисодӣ (ҳисси сулҳ, роҳат, субот) мавҷудияти вақти холӣ ва қобилияти бомуваффақият истифода бурдани он, шароити табиӣ ва иқлим, риояи ҳуқуқҳои фардӣ ва ғайра фаро мегирад. Ҳамин тариқ, дар асоси омӯзиши мундариҷаи категорияҳои мавриди омӯзиш қарор гирифта мумкин аст, ки ҳангоми тафсири онҳо муҳаққиқон равишҳои гуногунро интихоб намуда, ба ҷанбаҳои гуногуни категорияҳои, ки морфологияи мафҳуми «сифати ҳаётро» ташкил медиҳанд, тавачҷӯх зоҳир кунанд. Барои ҳамаи таърифҳои баррасишуда умумӣ ин аст, ки асоси баҳодихии сатҳи зиндагӣ, ки асоси ташаккули сифати зиндагӣ буда, хусусиятҳои миқдории онро инъикос мекунад, қонеъ гардонидани талаботи аҳолии на танҳо аз ҷиҳати моддӣ, балки дигар ҷабҳаҳо низ мебошад. Аз ин ҳулоса баровардан мумкин аст, ки таносуби байни хизматрасонӣ ва сифати зиндагӣ аз рӯи дараҷаи қонеъ гардонидани талабот ба хизматрасониҳои гуногун, ҳам ба неъматҳои ҷисмонӣ ва ҳам ғайримоддӣ, ки ба ниёзҳои инсон дар соҳаи иҷтимоӣ, маънавӣ, таълимӣ, тиб ва дигар соҳаҳои ҳаёт муайян мегардад. Дар навбати худ, дараҷаи қонеъ гардонидани талабот ба хизматрасонӣ бо сифати онҳо, яъне ғоиданокии субъективӣ барои истеъмолкунанда муайян карда мешавад. Дар асоси ин метавон эътироф кард, ки сифати зиндагӣ як навъ вазифаи сифати хизматрасонӣ ҳамчун унсурҳои таркибии сатҳи баланди зиндагии аҳолии мебошад. Ба таври умум эътироф шудааст, ки сифати зиндагиро системаи шароити мавҷудияти инсон муайян мекунад, ки аз инҳо иборатанд: асоси моддӣ (ҷисмонӣ, моддӣ) мавҷудияти инсон, яъне ҳолати муҳити зист, шароити моддию техникаӣ меҳнат, маишат, ташкили истироҳат, маориф ва нигоҳдории тандурустӣ, инчунин молҳои сермасриф ва хизматрасонӣ; шароити сиёсии мавҷудияти шахс, аз ҷумла ҳифзи ҳуқуқӣ ва иҷтимоии ӯ, кафолатҳои конституционӣ; шароити иқтисодии мавҷудияти инсон, аз ҷумла вазъи истеҳсолот, самаранокии муассисаҳои иқтисодӣ, ҳолати захираҳои энергетикӣ ва ашёи хоми давлат; вазъи ахлоқии ҷомеа; шароити барои ифодаи эҷодии худ, худшиносии шахсият, озодии интихоби намуди фаъолияти ҷамъиятӣ, мавқеи ҳаётӣ, услуби тафаккур ва рафтор, ҳуқуқ ба фикри худ ва ғайра. Мазмуни ин шароит, ки бо хусусияти пайдоиши онҳо муайян карда мешавад, имкон медиҳад, ки ҷузъҳои объективӣ ва субъективӣ мафҳуми

«сифати зиндагӣ», яъне хусусият ва дараҷаи амалишавии муносибатҳои ҳаётии шахс (чихати объективӣ) ва баҳодиҳии дараҷаи қонеъ гардондани эҳтиёҷот (чанбаи субъективӣ) бо ҳам алоқаманд аст. Ба ибораи дигар, ҷузъи объективӣ тасаввуроти шахсро дар бораи сифати дилхоҳи ҳаёти ӯ ташаккул медиҳад, талаботи оянда, аз ҷумла хизматрасонино муайян мекунад ва ҷузъи субъективӣ сифати воқеии ҳаётро ташкил медиҳад, ки бо сатҳи ҳозираи истеъмоли муайян қарда мешавад. Аз ин рӯ, сифати зиндагӣ аз он вобаста аст, ки то чӣ андоза эҳтиёҷоти шахс амалӣ қарда мешавад, то чӣ андоза ӯ бо ин қаноатманд аст, натиҷаҳои ин татбиқ бо меъёрҳои иҷтимоӣ ва захираҳои ҷомеа чӣ гуна мувофиқат мекунад.

Бо дарназардошти он, ки сатҳи зиндагии аҳоли асоси объективӣ ва марҳилаи ибтидоии сифати зиндагии аҳоли мебошад, метавон чунин тахмин кард, ки дар сатҳ ва сифати зиндагӣ набояд ба миқдор ва сифат эътибор дода шавад. Балки онҳо характеристикаи як объект — ҳаёт, вале аз ҷиҳати гуногунӣ: сифат — аз ҷиҳати гуногунии он; сатҳ — дар чанбаи овардани «фарқ аз дигарон» ба ифодаи умумии пулӣ. Арзёбиҳои иқтисодӣ мисли гуногунии ченаки сатҳи зиндагӣ бо омилҳои зиёди сифати зиндагӣ тавсиф меёбад.

Барои тасдиқи ин нуқтаи назар метавон андешаи Бобков В.Н.-ро мисол овард, ки чунин мешуморад, ки «фарқият дар истеъмоли кунунии одамоне, ки даромадашон ба ҳадди ақали зиндагӣ, бучети ҳадди ақали истеъмоли ва бучети даромади баланд мувофиқ аст, инчунин нобаробарии азим дар ҳаҷми дигар молу мулк — молу мулки ғайриманқул ва манқул, тасдиқ мекунад, ки сатҳи зиндагӣ на танҳо хусусияти муҳими сифати он аст, балки сифати гуногуни зиндагиро аз ҷиҳати эътимоднокии иқтисодии худ низ тавсиф мекунад» [1, с.12]. Аз ин рӯ, дараҷаи зиндагонӣ бар хилофи сифати зиндагӣ, пеш аз ҳама ба маблағи умумии даромади пулӣ, дараҷаи яхела будани тақсимоли онҳо, қобилияти харидории даромад ва ҳаҷми истеъмоли молҳои, ки ҷамъият медиҳад, вобаста аст. Ба таври умум эътироф қарда мешавад, ки массаи қалони даромади умумӣ, ҳатто бо нобаробарии назаррас, сатҳи баланди «миёна» ва сифати зиндагиро таъмин мекунад. Аммо вазъияти баръакс низ вучуд дорад, ки дараҷаи баланди зиндагонӣ аз ҳисоби кам шудани даромадҳои умумӣ бо тақсимоли баробар ба даст оварда мешавад, яъне сифат ва дараҷаи зиндагонӣ аз сохтори даромад ва самтҳои истифодаи онҳо вобаста аст. Моҳияти сифати ҳаётро ҳамчун категорияи иҷтимоӣ иқтисодӣ тавсиф намуда, як қатор хусусиятҳои онро таъкид қардан лозим аст. Аввалан, сифати зиндагӣ мафҳуми ниҳоят васеъ, бисёрчанба буда, нисбат ба «дараҷаи зиндагӣ» бемисл васеътар аст. Ин категорияест, ки аз доираи иқтисод берунтар аст. Ин, пеш аз ҳама, категорияи иҷтимоӣ иқтисодӣ буда, тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятиро фаро гирифта, ҳаёти одамон ва сифати онро тавсиф мекунад.

Дуҷум, сифати зиндагӣ ду тараф дорад: объективӣ ва субъективӣ. Меъёрҳои баҳодиҳии объективии сифати зиндагӣ меъёрҳои талаботи одамон мебошанд. Аз тарафи дигар, эҳтиёҷоти одамон ба таври қатъӣ инфиродӣ буда, дараҷаи қонеъгардонии онҳо бо ягон арзишҳои оморӣ муайян қарда намешавад ва амалан танҳо дар шури шахс ва мутаносибан дар андешаҳо ва арзёбии шахсии ӯ вучуд дорад. Ҳамин тариқ, арзёбии сифати зиндагӣ дар ду шакл зоҳир мешавад: ҳамчун дараҷаи қонеъгардонии талабот ва қаноатмандӣ аз сифати зиндагии ҳуди одамон.

Сеюм, сифати зиндагӣ категорияи аз дигар категорияҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ ҷудошуда нест, вай бисёре аз онҳоро муттаҳид мекунад, онҳоро дар чанбаи сифатӣ фаро мегирад. Ин муайян қардани сохтори сифати ҳаётро, кӯшиши аниқ муайян қардани онро талаб мекунад, ки аз ҷониби бисёр тадқиқотчиён анҷом дода шудааст.

Бо дарназардошти он, ки сатҳи зиндагӣ ба дараҷаи қонеъ гардонидани эҳтиёҷот вобастагӣ дошта, бо захираву имкониятҳо дар шакли истеъмоли моли мушаххас ба амал меоянд, метавон эътироф кард, ки асоси низомсози мафҳуми сатҳи зиндагӣ эҳтиёҷоти гуногуни инсонӣ мебошад, ки он талаботи инсонро ташкил медиҳад. Маҳдуд қардани категорияи сатҳи зиндагӣ ба доираи истеъмоли фарқияти муҳими конструктивӣ бо муайян қардани сифати зиндагӣ буда, на танҳо сатҳи бадастомадаи истеъмоли аҳоли, балки омилҳои низ фаро мегирад, ки метавонанд ба он таъсир расонанд.

Ин равиш имкон медиҳад, ки вобастагии истеъмоли дар соҳаи хизматрасонӣ ба вуқӯъ пайваста, тарзи зиндагӣ ҳамчун зухуроти сифати зиндагӣ асоснок карда шавад. Агар аз тафсири сатҳи зиндагӣ ҳамчун ченаки истеъмоли молу хизматҳо барояд, маълум мешавад, ки шахс тавассути истеъмол худро узви ҷомеаи муайян, фазои иҷтимоӣ эълон мекунад, даъвоҳои худро ба мавқеи муайян дар ҷомеа нишон медиҳад. Дар баробари ин зарур аст, ки истеъмол ҳисси қаноатмандӣ, дурустии интиҳоби қабулшуда ва обрӯю эътибор бахшад.

Вобастагии истеъмол ва мақоми шахсро бори аввал Т.Веблен муқаррар намуда, нишон дод, ки мақсади истеъмол на танҳо аз худ намудани неъматҳои моддӣю маънавӣ барои қонеъ гардонидани эҳтиёҷот, балки хоҳиши «муқоисаи мусоиди ҳасадноки худ бо дигарон»[3] мебошад. Ин факти иҷтимоиро ба назар гирифта, Т.Веблен мафҳуми «истеъмоли бонуфуз»-ро ба муомилоти илмӣ ворид намуд. Маҳз услуб ва тарзи зиндагӣ моделҳои истеъмоли, хусусияти фаъолияти истеъмоли, соҳти истеъмол ва дигар хусусиятҳои меъриро муайян мекунанд. Аз ин рӯ, ин ҳолатҳо имкони баррасии сифати ҳаётро аз тариқи призмаи ташаккули он дар зери таъсири хизматҳои сифати мувофиқ, ки ба ғояҳои шахс мувофиқат мекунанд, муайян мекунанд.

АДАБИЁТ

1. Бобков, В.Н. Бедность, уровень и качество жизни: Методология анализа и механизмы реализации / В.Н. Бобков // Уровень жизни населения регионов России. 2005. №1. С. 7-20.
2. Бузляков, Н.М. Методы планирования повышения уровня жизни / Н.М. Бузляков. -М.: Экономика, 1969. - 234с.
3. Т.Веблен, Теория праздного класса / Т. Веблен. - М.: Прогресс, 1984. - 368 с.
4. Гурьев, В.И. Основы социальной статистики / В.И. Гурьев. — М.: Финансы и статистика, 1991. - 176 с.
5. Жеребин, В.М. Уровень жизни населения - как он понимается сегодня / В.М. Жеребин, Н.А. Ермакова // Вопросы статистики. 2000. №8. С. 3-11.
6. Коротков, А.В. Маркетинговые исследования / А.В. Коротков. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. - 304 с.
7. Краткий экономический словарь/ Под ред. А.Н. Азрилияна. - 3-е изд. - М.: Институт новой экономики, 2005. - 1088с.
8. Майер, В.Ф. Уровень жизни населения СССР / В.Ф. Майер. - М.: Мысль, 1977. - 266 с.
9. Маркс, К. Капитал / К. Маркс. Т.1// Соч., т. 23. - М.: Политиздат, 1960. - 520 с.
10. Райзберг, Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева.- 4-е изд., перераб. и доп. - М.: ИНФРА-М, 2004. - 480 с.
11. Римашевская, Н.М. Население России и социальная трансформация: взгляд в XXI век / Н.М. Римашевская // Власть. 1997. №12.
12. Словарь современных экономических и правовых терминов/ авт.-сост. В.Н. Шимов, А.Н. Тур, Н.В. Стах и др.; Под ред. В.Н. Шимова и В.С. Каменкова. - Мн.: Амалфея, 2002. - 816 с.
13. Суворов, А.В. Принципы политики доходов и равновесия в экономической системе / А.В. Суворов, В.В. Овсиенко, О.Н. Болдов // Проблемы прогнозирования. 1997. №3.
14. Суворов А.В. Моделирование структуры потребительских расходов населения России / А.В. Суворов, Г.М. Сухорукова, О.А. Митяева / / Проблемы прогнозирования. 1999. №3.
15. Суворов, А.В. Методологические проблемы прогнозирования уровня жизни населения / А.В. Суворов // Проблемы прогнозирования. 1999. №6. С. 22-38.
16. Теоретические аспекты и институциональные факторы качества жизнедеятельности (очерки эволюции социально-экономической политики и практики): Монография. Ч. 1/ Л.Г. Галкин, С.Ш. Залаева, М.А. Меженцев и др.; Под общ. ред. Л.Г. Галкина. - СПб.: Химиздат, 2005. - 243с.

LITERATURE

1. Bobkov, V.N. Poverty, level and quality of life: analysis methodology and implementation mechanism / V.N. Bobkov // Level of life of the population of regions of Russia. 2005. No. 1. P. 7-20.

2. Buzlyakov, N.M. Methods of planning to increase the level of life / N.M. Buzlyakov. - M.: Economy, 1969. - 234p.
3. Veblen, T. Theory of holiday class / T. Veblen. - M.: Progress, 1984. - 368 p.
4. Guryev, V.I. Basic social statistics / V.I. Guryev. - M.: Finance and statistics, 1991. - 176 p.
5. Jerebin, V.M. Level of life of the population - how it is understood today / V.M. Jerebin, N.A. Ermakova // Statistical questions. 2000. No. 8. P. 3-11.
6. Korotkov, A.V. Marketing studies / A.V. Korotkov. - M.: UNITY-DANA, 2005. - 304 p.
7. Short economic dictionary/ Ed. A.N. Azrilianna. - 3 izd. - M.: Institute of New Economics, 2005. - 1088p.
8. Mayer, V.F. Level of life of the population of the USSR / V.F. Mayer. - M.: Mysl, 1977. - 266 p.
9. Marx, K. Capital / K. Marx. T. 1// Soch., t. 23. - M.: Politizdat, 1960. - 520 p.
10. Raisberg, B.A. Contemporary economic dictionary / B.A. Raisberg, L.Sh. Lozovsky, E.B. Starodubtseva.- 4-e izd., pererab. and dop. - M.: INFRA-M, 2004. - 480 p.
11. Rimashevskaya, N.M. Russian population and social transformation: view in the XXI century / N.M. Rimashevskaya // Vlast. 1997. No. 12.
12. Dictionary of modern economic and legal terms / ed. V.N. Shimov, A.N. Tour, N.V. Stakh and others; Ed. V.N. Shimova and V.S. Kamenkov. - Minsk: Amalfeya, 2002. - 816 p.
13. Suvorov, A.V. The principle of income and balance policy in the economic system / A.V. Suvorov, V.V. Ovsienko, O.N. Boldov // Problems of forecasting. 1997. No. 3.
14. Suvorov, A.V. Dynamics of income and consumption of the population: some macroeconomic aspects of forecasting / A.V. Suvorov // Problems of forecasting. 1998. No. 5.
15. Suvorov, A.V. Methodological problems of forecasting the level of life of the population / A.V. Suvorov // Problems of forecasting. 1999. No. 6. P. 22-38.
16. Theoretical aspects and institutional factors of quality of life (essay on the evolution of social and economic policy and practice): Monograph. Ch. 1/ L.G. Galkin, S. Sh. Zalaeva, M.A. Mezhenstsev and others; Pod community. ed. LG Galkina. - St. Petersburg: Khimizdat, 2005. - 243 p.